

Valtiovarainministeriölle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yrittäjävähennykseksi

Esitän kunnioittaen seuraavat huomioni hallituksen esityksen luonnoksesta.

1. Esityksen tarkoitus ja tavoitteet

Hallituksen esityksen tarkoituksena on, pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaisesti, ottaa käyttöön yrittäjävähennys, jolla vahvistettaisiin yritysmuotojen välistä neutraliteettia parantamalla yksityisliikkeiden, henkilöyhtiöiden, maatalouden, metsätalouden ja porotalouden suhteellista asemaa verrattuna osakeyhtiömuodossa harjoitettuun toimintaan. Tämän uskotaan olevan omiaan kannustamaan yritystoiminnan harjoittamiseen. Alennettaessa vuonna 2014 yhteisöverokantaa, näiden muiden yritysmuotojen verotuksessa ei tehty vastaavaa kevennystä, joten yleisellä tasolla voidaan sanoa näiden muiden yritysmuotojen suhteellisen aseman tuolloin huonontuneen.

2. Huomioita

a) Tavoite on lähtökohdiltaan kannatettava

Yrittäjävähennys, jonka määrä olisi viisi prosenttia, tehtäisiin lisävähennyksenä liike- ja ammattitoiminnasta sekä elinkeinoyhtymästä saadusta elinkeinotoiminnan verovuoden veronalaisesta tulosta, kun tulo verotetaan luonnollisen henkilön tai kuolinpesän tulona. Esitysluonnoksessa tehtyjen arvioiden mukaan suurin osa näissä yritysmuodoissa harjoitetusta toiminnasta tuottaa voittoa enintään vähäisessä määrin, ja liikkeenharjoittajan/yhtiömiehen verotus tapahtuu yleensä ansiotulon verotuksena. Lisävähennyksen taloudellinen merkitys ei liene merkittävä, mutta siitä huolimatta esityksen tavoite on kannatettava vaikka ansiotulon verotusta on yleisestikin tarkoitus keventää.

Hallituksen esityksen luonnoksessa annettu kuvaus esityksen taustoista on kattava ja johdonmukainen.

b) Lisävähennys monimutkaistaa tuloverotuksen systematiikkaa entisestään

Vaikka esityksen tavoite on kannatettava, epäilyjä voidaan kohdistaa keinoon. Näiden yritysmuotojen verotus rakentuu järjestelmään, jossa elinkeinotoiminnan nettovarallisuudella on laskentatekijänä päämerkitys. Tuloverolain 38 ja 39 §:n systematiikassa tuottoprosentilla rajataan tulolajia. Alun perin elinkeinotoimintaan/maatalouteen kuuluvasta ja vastaavasti elinkeinoyhtymän nettovarallisuudesta katsottiin 18 prosenttia vuotuista tuottoa vastaava määrä pääomatuloksi. Kun vuonna 2004 (HE 92/2004) yhteisöverokantaa alennettiin 29 prosentista 26 prosenttiin korotettiin tuottoprosenttia 18 prosentista 20 prosenttiin. Tätä korotusta perusteltiin sillä, että ilman korjausta yksityisyrittäjien ja yhtymämuodossa harjoitetun yritystoiminnan suhteellinen asema yhteisömuotoiseen verrattuna muutoin heikentyisi. Kun

yhteisöverokantaa alennettiin vuoden 2014 alusta 20 prosenttiin, ei tämän tuottoprosentin nostoa tehty eikä muutakaan kompensatiota.

Tuloverotuksen systematiikan kannalta voi, haluttaessa vahvistaa yritysmuotoneutraliteettia, yrittäjävähennystä johdonmukaisemmin keinona perustella vastaavanlaista tuottoprosentin korottamista kuin vuonna 2004 tehtiin. Nykyistä tuloverojärjestelmää voidaan yleisesti luonnehtia erityisesti yhtymien osalta monimutkaiseksi. Järjestelmä ei nykyiselläänkään ole selkeä saati läpinäkyvä. Avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden verotuksessa voidaan erottaa, yhtiömiehen statuksesta ja muista muuttujista riippuen, jopa runsaat parikymmentä erilaista verotusasetelmaa. Jo tästäkin syystä olisi tarkoituksenmukaista, ettei järjestelmään tuotaisi yrittäjävähennyksellä uudenlaista elementtiä, vaan yritysmuotojen välistä neutraliteettia pyrittäisiin vahvistamaan voimassa olevan systematiikan sisässä.

c) Ehdotettu säännös on selkeä

Ehdotettu TVL 30 a §:n säännös on kirjoitusasultaan sinällään selkeä eikä sen tulkintaan näyttäisi liittyvän ongelmaa.

Turussa, elokuun 21. päivänä 2016

Raimo Immonen

Professori (emeritus)